

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Miten talousarvio edistää kestävää kehitystä ja missä on kehitystarpeita?

Valtion talousarvioesitys 2025

ATRO ANDERSSON
ERITYISASIAANTUNTIJA
16.10.2024

Kestävä kehitys vuoden 2025 talousarvioesityksessä

- Pääluokkaperusteluissa tuodaan esille määrärahojen yhteydet kestäväan kehitykseen yleisesti.
- Talousarvioesityksen yleisperusteluihin sisältyy kestäväan kehityksen luku, joka keskittyy erityisesti hiilineutraaliuustavoitteen.
- Luvussa tarkastellaan sekä määrärahoja että veroja jotka edistävät hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamista.

Kestävän kehityksen sisällön kehittäminen

- TAE2025 pyyntökirjeessä ministeriöiltä pyydettiin seuraavaa:
 - *Osana kestävän kehityksen budjetoinnin kehittämistä valtiovarainministeriö pyytää ministeriöitä sisällyttämään arvioit hiilineutraalisuutta edistävien määrärahojen ilmasto- ja luontovaikutuksista relevantteihin taustamuistioihin.*
 - *Taustamuistioihin pyydetään sisällyttämään esimerkiksi tieto toimen arvioidusta päästövähennysvaikutuksista, mikäli hiilineutraalisuutta edistävän määrärahan osalta on käytettävissä tutkimustietoa. Mikäli numeerista tutkimustietoa ei ole saatavilla, pyydetään laadullisesti kuvaamaan määrärahan tavoiteltuja ilmasto- ja luontovaikutuksia.*
- Tietoa ei kuitenkaan saatu kerättyä riittävällä tasolla.
- EU-rahoitteisen Priodiversity Life -hankkeen yhteydessä on tarkoitus kehittää biodiversiteettirahoituksen seurantaa.

Kestävän kehityksen erillinen luku talousarvioesityksen yleisperusteluissa (luku 6.)

- Koottu määrärahat, jotka edistävät hiilineutraaliuutta ja ryhmitelty ne vihreän siirtymän osalta keskeisiin teemakokonaisuuksiin.
- Tunnistetuilla määrärahoilla edistetään mm. ympäristön ja luonnon hyvinvointia, luonnon monimuotoisuutta, vähennetään päästöjä, edistetään biotalousratkaisuja sekä kehitetään Suomea kohti vähähiilistä yhteiskuntaa.
- Määrärahat kohdentuvat etenkin TEM, MMM, LVM, YM sekä UM hallinnonaloille.

Hiilineutraaliutta ja vihreää siirtymää edistävät määrärahat 2025 (kts. yleisperusteluiden luku 6)

	Budjetoitu 2024, milj. euroa	TAE 2025, milj. euroa
Luonnon monimuotoisuus sekä vesien- ja ympäristönsuojelu	127,6	134,4
Uusiutuva energia ja energiatehokkuus	507,2	601,6
Globaali ulottuvuus	224,8	199,0
Tutkimus ja kehittäminen	321,5	304,8
Liikenne	294,2	303,1
Maa- ja metsätalous sekä maankäyttösektori	600,4	680,2
Yhteensä	2 076	2 223

- Luonnon monimuotoisuus- sekä vesien- ja ympäristönsuojelumäärärahat nousevat hieman vuodesta 2024. Määrärahoja korottaa ympäristörahastolle kohdennettava määräraha sekä hallituksen päättämät lisäykset Itämeren ja vesien suojeluun.
- Kasvua suhteessa edellisvuoteen selittää erityisesti Uusiutuva energia ja energiatehokkuus kokonaisuuden kasvu, jonka kasvua selittää ennen kaikkea ajoitusmuutokset energiatuen maksatusaikataulusta johtuen.
- Maa- ja metsätalouden sekä maankäyttösektorin menot kasvavat 80 milj. eurolla EU-ohjelmakauden vaihtumisesta ja uudesta rahoituskehiksestä johtuen.

Kestävän kehityksen erillinen luku talousarvioesityksen yleisperusteluissa (luku 6.)

- Talousarvioesitykseen sisältyy useita veroja, joiden voidaan katsoa edistävän hiilineutraaliuden tavoitteita, erityisesti energiaverot, ajoneuvovero, autovero, eräiden juomapakkausten valmistevero sekä jätevero.
- Vuoden 2022 talousarvioesityksessä jatkokehitettiin osuutta koskien verojärjestelmän ympäristöperusteisuutta. Ympäristöohjauksen kannalta olennaisinta on eri verolajien verorakenteen ympäristöperusteisuus sekä ympäristöverojen efektiivinen taso.
- Vastaavaa menetelmää käytetty tuoreessa Syken julkaisemassa tutkimuksessa: *Ympäristölle haitalliset tuet Suomessa. Katsaus ilmastolle ja luonnon monimuotoisuudelle haitallisiin tukiin.*
- Myös OECD sekä eräät EU-jäsenmaat käyttävät vastaavia menetelmiä.

Lapsibudjetointi (yleisperustelujen luku 7.)

- Lapsibudjetointia koskeva yhteenvetotarkastelu pilotoitiin vuoden 2022 talousarvioesityksessä ja vakiinnutettiin vuoden 2023 talousarvioesityksessä
- Suoraan lapsein tai lapsiperheisiin (alle 18-vuotiaat) kohdistuvia määrärahoja on lakisääteiset ja harkinnanvaraiset toimet huomioiden yhteensä 10,4 mrd. euroa (10,2 mrd. euroa v. 2024).
- Merkittävimmät määrärahat ovat
 - Hyvinvointialueiden valtion rahoitus n. 4,0 mrd. euroa (alle 18-vuotiaiden laskennallinen osuus)
 - Sosiaaliturvaetuuksien valtionosuus n. 2,7 mrd. euroa (mm. lapsilisät + laskennallisia osuuksia)
 - Kuntien peruspalveluiden valtionosuus n. 1,9 mrd. euroa (alle 18-vuotiaiden laskennallinen osuus)
 - Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet n. 1,4 mrd. euroa

Lapsiin ja lapsiperheisiin kohdistuvia toimia 2025

- Perusopetuksen vahvistamisen määrärahatason nousee 50 milj. eurosta 100 milj. euroon ja ammatillisen koulutuksen sekä lukiokoulutuksen oppimisen tuen järjestelmää vahvistetaan 20 milj. eurolla.
- Sosiaaliturvaan kohdistuvat laajamittaiset toimenpiteet vähentävät lapsiperheiden osuutta asumistuesta ja lisäävät lapsiperheiden osuutta toimeentulotuesta.
- Asumistuen menoja vähentävät varallisuusharkinnan kiristäminen, kuntaryhmittelyn tarkistaminen, omistusasumisen tuen poistaminen ja yrittäjien työtulojen huomioiminen todellisina sekä aiemmin 1.4.2024 voimaan tulleet ansiotulovähennyksen poisto, asumistuen perusomavastuun korotus ja tason tarkistus sekä asumistuen kuntaryhmien yhtenäistäminen. Toimeentulotuen menoja lisäävät edellä mainitut asumistuen muutokset sekä etenkin 1.4.2024 voimaan tullut työttömyysturvan muutos lapsikorotusten poistamisesta.
- Kunnille ja hyvinvointialueille korvataan sekä laskennallisten että todellisten kustannusten perusteella kustannuksia kotoutumislain mukaisten korvausten piiriin kuuluvien lasten vastaanotosta ja kotoutumista edistävien palvelujen järjestämisestä.

Sukupuolitietoinen budjetointi

- Kuten aiemmin talousarvioesityksen pääluokkaperusteluihin sisältyy hallinnonalakohtaiset tasa-arvotekstit.
- Edellisellä hallituskaudella uusitussa talousarvion laadintamääräyksessä tarkennettiin ohjeita tasa-arvotekstien osalta. Tekstejä pyrittiin myös muilla tavoin parantamaan.
- [Keväällä 2023 julkaistiin selvitys](#) edellisen vaalikauden talouspolitiikan sukupuolivaikutusten vaikutuksista. Selvitys sisälsi mikrosimulaatioanalyysin sekä kolmen keskeisen uudistuksen arvioinnin.

Tanskassa kehitetty Greenreform-malli

- Kyseessä on laaja ja yksityiskohtainen laskennallisen yleisen tasapainon (CGE) malli, jota on laajennettu erillaisilla ympäristöä, ilmastoa ja energiaa koskevilla mallinnuksilla.
- Laajasta yksityiskohtaisuudesta johtuen mallinnuksessa on jouduttu yksinkertaistamaan talouden toimijoiden käyttäytymistä ja se kuvaakin talouden siirtymää tasapainotilasta toiseen kulloinkin tarkasteltavana muutoksen seurauksena.
- VM arvion mukaan mallin avulla voidaan arvioida ja tarkastella mahdollisten suurten reformien vaikutuksia eri talouden osa-alueille.
- Belgia on saanut Komission Reform-pääosastolta ns. TSI-rahoitusta yksinkertaistetun malliversion siirtämiseen Belgian käyttöön.

Tanskassa kehitetty Greenreform-malli

- Suomi on TSI-hankkeessa muiden hankkeeseen osallistuvien ns. seuraajamaiden ohella seuraamassa kehitystyötä.
- Hankkeeseen Suomesta osallistuu asiantuntijoita VM:n lisäksi Sykestä ja Lukesta. Osittain vastaavaa CGE-mallinnusta on Suomessa tehty Lukessa ja Sykessä ja aiemmin VATTissa.
- Hankkeen myötä saamme tietoa Greenreformin laajuisen hankkeen vaatimuksista, syvällistä tietoa mallinnuksen yksityiskohdista ja Suomen tilastopohjan sopivuudesta vastaavaan mallinnustyöhön.
- Vastaavan mallinnuksen aloittaminen Suomessa vaatisi paljon työtä ja resursseja, eikä tässä vaiheessa ole selvää, että kyseinen malli olisi Suomen kontekstissa toimiva.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!